Succes verhalen

Zo verduurzaamt de Green Deal de zorgsector

Green Deal

Voorwoord

Handschoenen, infuusmaterialen en stapels verpakkingen die ons helpen hygiënisch te werken. Iedereen die in de zorg werkt, weet hoeveel afval er elke dag in de container beland.

Tot wel 85 miljoen kilo per jaar, zo liet het RIVM berekenen. Of concreter, een volle grote vuilniszak na een ochtendronde van een verpleegkundige in de thuiszorg. Daar bovenop komt een hoog verbruik van water, energie en schadelijke gassen.

Dat kan anders, zo dachten ruim 700 organisaties die hun handtekening plaatsten onder de Green Deal Samen werken aan duurzame zorg (Green Deal 3.0). Daarmee verbonden zij zich aan de gezamenlijke ambitie om onze zorg minder belastend voor het milieu te maken.

En wat is er hard gewerkt! Het resultaat bestaat uit indrukwekkende initiatieven: van minder afval en verspilling tot duurzame gebouwen, circulaire oplossingen en bewustwording op de werkvloer.

In dit magazine vindt u 47 voorbeelden van verduurzaming in de zorg. Het laat zien dat dit geen toekomstmuziek meer is, maar onderdeel van het dagelijkse reilen en zeilen in zorg en welzijn. Het laat zien dat creatief en duurzaam denken allerlei mooie oplossingen oplevert, ook waar je het niet direct verwacht. Van oude werkkleding, kunnen bijvoorbeeld herbruikbare verpakkingen gemaakt worden. En een maaltijd is vaak gezonder en lekkerder, als deze van biologische teelt is.

Maar ook u weet, we zijn er nog niet. Er moet de komende jaren veel gebeuren, ook om uitdagingen zoals vergrijzing en tekort aan personeel het hoofd te bieden. We moeten de zorg slimmer organiseren, zodat in de toekomst ook iedereen goede zorg kan krijgen. Het mooie is dat innovatie en verduurzaming vaak hand-in-hand gaan. Wat duurzamer is, blijkt vaak ook slimmer georganiseerd, minder verspilling op te leveren en goedkoper.

Ik hoop dan ook dat u zich laat inspireren door de voorbeelden in dit magazine. En dat duurzaam werken bij iedere zorgorganisatie op het netvlies staat in discussies over kosten, innovaties en het slim inzetten van personeel.

Met de Green Deal 3.0 is een stevige basis gelegd voor het groener maken van de zorg. Ik wil alle organisaties die daarbij hebben geholpen -u dus- hartelijk danken voor de initiatieven en samenwerkingen, en de hele sector uitnodigen gebruik te maken van wat er is. En wilt u na dit magazine nog meer lezen over dit onderwerp? Kijk dan op www.greendealduurzamezorg.nl.

Op 9 oktober 2026 kijken we samen terug én vooruit tijdens het Duurzame Zorg Congres. Daar staan we stil bij de opbrengsten van de Green Deal 3.0 en het uitvoeringsprogramma van VWS. We delen nieuwe voorbeelden, brengen mensen samen en wisselen ideeën uit om de volgende stappen mogelijk te maken. Ik hoop u daar te zien!

Mirjam Sterk

Minister van Langdurige Zorg, Jeugd en Sport

Inhouds-opgave

Gezondheidsbevordering 5

Goede Zorg Proef Je 6
Cosis 7
Nature For Health & IVN Natuureducatie 8
ViVa! Zorggroep 9
Kwadrant 10

Kennis & bewustwording 11

GGD Amsterdam 12
Kennisinstituut V&VN 13
Adrz 14
GGD West-Brabant, GGD Hart voor Brabant & GGD Brabant-Zuidoost 15
Landelijk Netwerk de Groene OK 16
BrabantZorg 17
Kempenhaeghe 18
Hartekamp Groep 19
Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV) 20
IJsselland Ziekenhuis 21

CO_2-Reductie 22

Stichting Omring 23
Chiesi 24
Autismepunt 25
Nederlandse Zorgautoriteit 26
Diagnovum 27
Woonzorgcentrum Vredenoord 28
Fresenius Kabi B.V. 29
Noordwest Ziekenhuisgroep 30
Frisius MC 31
Gardeslen Orthopaedie B.V. 32

Circulair 33

Elver 34
Radboudumc 35
Jeroen Bosch Ziekenhuis 36
Hoorexpert B.V. 37
Ons Bedrijf Barneveld 38
Diagnostiek voor U 39
Medux B.V. 40
Wandelbos Apotheek 41
Medicura B.V. 42
Lopital Nederland 43
Vereniging Innovatieve Geneesmiddelen (VIG) 44
ZorgSaam 45
Carintreggeland 46
Green Pulse 47
Carinova 48
Albert Schweitzer Ziekenhuis 49
Stichting CareCycle 50

Medicijnen 51

Vitalis 52
Innoforte 53
De Groene Huisarts 54
Amsterdam UMC 55
Brocacef Ziekenhuisfarmacie 56

Thema 1

Gezondheids-bevordering

Gezonde mensen hebben minder zorg nodig. Dat klinkt logisch, maar de zorg zelf kan daar een grote rol in spelen. Door bewust te kiezen voor gezonde voeding, meer bewegen en een groene omgeving, dragen zorgorganisaties bij aan de gezondheid van bewoners, patiënten, cliënten, medewerkers én de buurt.

Goede Zorg Proef Je

Goede voeding in de zorg: samen kom je verder

Het programma 'Goede Zorg Proef Je' van Alliantie Voeding in de Zorg ondersteunt ziekenhuizen en zorginstellingen bij het aanbieden van gezonde en duurzame voeding. De voedingsdoelen van de Green Deal Duurzame Zorg zijn volledig opgenomen in het programma.

*Van **11** ziekenhuizen in 2020 naar **68** in 2025. Meer dan **70%** voldoet aan de norm voor gezonde voeding voor patiënten.*

Samen met Wageningen Universiteit, Stichting Samen Tegen Voedselverspilling en zorgorganisaties werd een gezamenlijke definitie van voedselverspilling opgesteld en opgenomen in een document om voortgang bij te houden. Zo kunnen organisaties hun eigen voedselverspilling meten en vergelijken met anderen. Daarnaast worden organisaties ondersteund met hulpmiddelen en bijeenkomsten, en wordt er onderzoek gedaan naar volwaardige plantaardige gerechten voor patiënten.

Het netwerk begon in 2020 met elf ziekenhuizen. Inmiddels zijn 68 ziekenhuizen actief in het lerend netwerk. En ruim 120 instellingen voor langdurige zorg leren van en met elkaar in Goede Zorg Proef Je. Van de ziekenhuizen waarbij het bestuur actief meedoet, voldoet meer dan 70% aan de norm voor gezonde voeding voor patiënten.

Cosis

Gezonde en duurzame maaltijden als de nieuwe standaard

Bij Cosis, een zorgorganisatie in de gehandicaptenzorg, zat er relatief veel tijd in het bereiden van maaltijden voor bewoners. Tegelijkertijd wilde de organisatie een goede gezondheid stimuleren en duurzamer werken. Die doelen werden aan elkaar gekoppeld.

Samen met de locaties werd gekeken waar tijd en kwaliteit te winnen waren in het kookproces. Er werden praktische afspraken gemaakt over menu's, inkoop en bereiding, met nadruk op voedzame en duurzame keuzes. Medewerkers kregen duidelijke richtlijnen zodat koken makkelijker werd en gezonde maaltijden de standaard.

De aanpak zorgt nu voor meer structuur op de locaties. Bewoners krijgen vaker een gezonde en smakelijke maaltijd en er is meer aandacht voor duurzaamheid. Concrete cijfers zijn er nog niet. De organisatie verzamelt nu al wel gegevens, maar pas als de aanpak op meer plekken is ingevoerd, wordt de impact duidelijker.

*Er werden praktische afspraken gemaakt over menu's, inkoop en bereiding, met nadruk op **voedzame** en **duurzame** keuzes.*

Nature For Health & IVN Natuureducatie

Groen in de zorg is beter voor iedereen

> *Meer dan **30** GGZ-instellingen doen mee aan de Groene GGZ en meer dan **16** gehandicapten-zorgorganisaties doen mee met de Groene Gehandicaptenzorg.*

Nature For Health en IVN Natuureducatie startten vijf jaar geleden de Groene GGZ: een initiatief om natuur een vaste plek te geven in de geestelijke gezondheids-zorg. Dat sloeg goed aan. Eind 2025 volgde de start van de Groene Gehandicaptenzorg.

De aangesloten organisaties werken aan vier thema's: meer verschillende planten en dieren op locaties, buiten behandelen en begeleiden, meer contact met de buurt, en natuur inzetten voor de gezondheid van zowel bewoners als medewerkers. Organisaties worden ondersteund met bijeenkomsten, kennis en inspiratie.

Inmiddels doen minstens 30 instellingen mee met de Groene GGZ en 16 organisaties met de Groene Gehandicaptenzorg. Groen is goed voor bewoners, medewerkers, omwonenden en de natuur zelf.

ViVa! Zorggroep

Betere maaltijden, minder verspilling

ViVa! Zorggroep, een ouderenzorgorganisatie, wilde de kwaliteit van de maaltijden verbeteren. Een goede maaltijd draagt namelijk bij aan rust en welbevinden van ouderen en dat kan de dagelijkse vraag naar zorg verminderen.

Locatie voor locatie wordt er nu een nieuw beleid voor eten en drinken ingevoerd. Dit duurt ongeveer twaalf weken en er komen zes thema's aan bod, zoals afspraken over het menu, veilig omgaan met voedsel en voedselverspilling. Bij elk thema hoort een praktische aanpak zoals een workshop of training op de werkvloer.

De eerste resultaten zijn veelbelovend. Op drie locaties bleek al snel dat overstappen op een dagmenu direct leidt tot minder voedselverspilling. Uit een kleine proef bleek dat minimaal 5% minder eten wordt weggegooid. Duurzamer inkopen bleek bovendien goedkoper te kunnen uitvallen.

*Overstappen op een dagmenu leidt direct tot minimaal **5% minder** voedselverspilling*

±0,5 miljoen

maaltijden per jaar, met een lokaal en biologisch product zonder conserveermiddelen.

Kwadrant

De aardappel die het verschil maakt

In de woonzorgcentra van Kwadrant, een ouderenzorgorganisatie in Friesland, klonken al langer signalen van bewoners dat de aardappelen niet meer smaakten zoals ze gewend waren. De organisatie wilde daar iets aan doen, maar de oplossing moest ook passen bij de ambitie om duurzamer te werken.

Samen met biologische teler Botmas en leverancier Distrivers werd een samenwerking opgezet voor de levering van aardappels aan de 23 woonzorgcentra. Botmas werkt volgens de principes van regeneratieve landbouw. Een manier van telen waarbij de bodem actief wordt hersteld en verrijkt, zonder bestrijdingsmiddelen, zodat de grond na elke oogst gezonder is dan ervoor. Het product wordt nu vers geleverd en direct verwerkt. Daardoor zijn conserveermiddelen of smaakversterkers niet nodig. In de aardappelpuree gaat nu alleen aardappel, volle melk en roomboter.

Dagelijks eten zo'n 1.300 bewoners een maaltijd met aardappel. Dat is bijna een half miljoen maaltijden per jaar. Bewoners waarderen de maaltijd, de verpakking is voor 95% te recyclen, en de boer weet zeker dat zijn oogst wordt afgenomen. Op termijn wil Kwadrant ook groenten, fruit en andere voedingsmiddelen lokaal en biologisch inkopen.

Thema 2

Green Deal

Kennis & bewustwording

Verduurzamen begint met weten. Weten wat je doet, wat het oplevert en hoe het anders kan. Steeds meer zorgprofessionals, van bestuurder tot verpleegkundige, ontdekken dat hun dagelijkse keuzes bijdragen aan minder CO_2-uitstoot en minder milieuvervuiling. Deze verhalen laten zien hoe kennis en bewustwording het verschil maken in de praktijk.

> ***12** van de **25** GGD's in Nederland hebben de Green Deal ondertekend. GGD Amsterdam was een van de aanjagers.*

GGD Amsterdam

Duurzaamheid in het DNA van de GGD

In 2022 sloegen een bevlogen MT-lid en twee medewerkers van GGD Amsterdam de handen ineen. Hun doel: duurzaamheid een vaste plek geven in de organisatie. Publieke gezondheid en de gezondheid van de aarde hangen immers samen.

In vier jaar tijd ondertekende de GGD de Green Deal Duurzame Zorg, bracht ze de eigen klimaatimpact in kaart, stelde ze een plan van aanpak op voor 2024 tot 2026 en zorgde ze voor een vaste stuurgroep met drie leden van het managementteam. De gezondheid van de aarde staat nu expliciet in de missie en visie van de organisatie.

De aanpak werkt aanstekelijk. Inmiddels hebben 12 van de 25 GGD's in Nederland de Green Deal Duurzame Zorg ondertekend. Er is een landelijk kennisnetwerk, er zijn vaste bijeenkomsten en er lopen concrete projecten. Duurzaamheid is niet langer een project, maar een onderdeel van de dagelijkse gang van zaken.

Kennisinstituut V&VN

Één centrale plek die helpt écht duurzame keuzes te maken

Verpleegkundigen, verzorgenden IG en verpleegkundig specialisten spelen met de dagelijkse keuzes die zij in hun werk maken een belangrijke rol in het verduurzamen van zorg. Tegelijk is het niet altijd duidelijk welke keuzes daadwerkelijk bijdragen aan duurzame zorg.

Het Kennisinstituut V&VN, de beroepsvereniging voor verpleegkundigen en verzorgenden, ontwikkelde daarom een themapagina Duurzame Zorg. Op die pagina staan praktische tips, heldere voorbeelden uit de praktijk en kennis die zorgprofessionals direct kunnen gebruiken. De pagina wordt regelmatig aangevuld.

In de tweede helft van 2025 werd de pagina ruim 4.200 keer bekeken. Zo wordt verduurzamen concreet en haalbaar voor iedereen in de zorg.

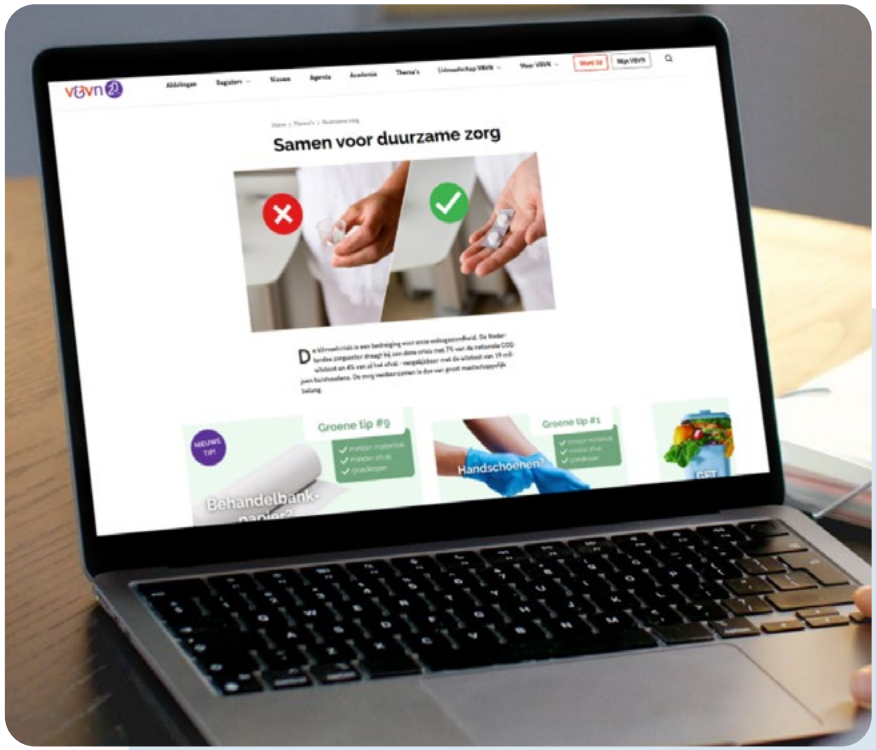

De themapagina Duurzame Zorg is ***ruim 4.200 keer*** *bekeken (tweede helft 2025).*

5.392 kg
minder afval

€ 50.000+
bespaard

Green Deal

Adrz

1,54 miljoen minder handschoenen door bewustwording

Bij Adrz, een ziekenhuis in Zeeland, werden handschoenen vaak gebruikt in situaties waar dat niet strikt nodig was. Dat leverde onnodig veel afval op. In 2023 besloot het ziekenhuis gerichte maatregelen te nemen.

Bij alle uitgiftepunten voor handschoenen kwamen posters te hangen die medewerkers aanmoedigen bewuster na te denken over wanneer handschoenen echt nodig zijn. Voor leidinggevenden werd een praatplaat ontwikkeld om het gesprek op de afdeling te starten. Het verbruik werd maandelijks gevolgd en gedeeld. Sinds 2025 wordt dit halfjaarlijks geëvalueerd.

Het resultaat is duidelijk. In 2025 werden 35% minder handschoenen gebruikt dan in 2022. Dat zijn 1,54 miljoen minder handschoenen, 5.392 kilo minder afval en een besparing van ruim € 50.000.

GGD West-Brabant, GGD Hart voor Brabant & GGD Brabant-Zuidoost

*Met behulp van een **gezamenlijke routekaart** op weg naar een gezond en duurzaam Brabant.*

Drie GGD's, één richting

De drie Brabantse GGD's wilden hun organisaties verder verduurzamen. Elke GGD zette al stappen, maar niet overal gestructureerd. Ze besloten samen op te trekken.

Collega's uit diverse teams dachten mee bij het maken van een gezamenlijke routekaart voor drie jaar. Ze keken eerst wat er al gebeurde, waar nog ruimte was voor verbetering en welke acties daarbij pasten voor de periode 2024 tot 2027. Elk team nam de actiepunten op in het jaarplan. In november 2024 tekenden de drie GGD's samen de Green Deal Duurzame Zorg, aangevuld met een gezamenlijke GGD-bijlage. Er worden bijeenkomsten georganiseerd om kennis te delen en bewustwording te vergroten.

De samenwerking heeft al resultaat. Teams weten welke stappen ze zetten en er is meer bewustzijn over duurzame keuzes. Concrete acties draaien, zoals het inzamelen van naalddoppen en het recyclen van koffie.

Landelijk Netwerk de Groene OK

De OK als grootste vervuiler? Niet als het aan de Groene OK ligt.

De operatiekamer is de grootste vervuiler in het ziekenhuis. Naast veel energieverbruik produceert de OK 30% van het ziekenhuisafval, grotendeels door het gebruik van wegwerpmaterialen. Het Landelijk Netwerk de Groene OK, een samenwerkingsverband van zestien wetenschappelijke en beroepsverenigingen, brengt iedereen die in de OK werkt samen om daar iets aan te doen.

Initiatieven van medewerkers zijn gebundeld in zes thema's. Van hergebruik van medische hulpmiddelen tot aanpassingen die het energieverbruik kunnen halveren. Op basis van de thema's zijn adviezen opgesteld.

Er is ook een meetinstrument ontwikkeld waarmee ziekenhuizen kunnen zien hoe groen hun OK is ten opzichte van andere ziekenhuizen. En een training die OK-medewerkers toetst op hun kennis over verduurzamen op de werkvloer. Want een schonere operatiekamer begint bij de mensen die er elke dag werken.

> *Een schonere operatiekamer **begint bij de mensen** die er elke dag werken.*

BrabantZorg

Meten is weten: inzicht in medicijnverspilling

Binnen BrabantZorg, een ouderenzorgorganisatie, werd regelmatig medicatie weggegooid die nog bruikbaar was. Dat kost grondstoffen en geld, en belast het milieu. Vanuit de doelstellingen van de Green Deal Duurzame Zorg wilde de organisatie beter begrijpen hoe groot dit probleem precies was.

Medewerkers begonnen systematisch bij te houden welke medicatie werd weggegooid en waarom. Per geval werd de hoeveelheid geregistreerd. Op basis van die gegevens werden patronen en oorzaken in kaart gebracht.

*De meting leverde niet alleen cijfers op, maar ook **bewustwording.***

De meting leverde meer op dan alleen cijfers. Medewerkers werden zich bewuster van medicijnverspilling. Zo bleek er met name veel paracetamol te worden weggegooid, een concreet aanknopingspunt om mee aan de slag te gaan.

Green Deal

Kempenhaeghe

Een zilveren certificaat voor alle locaties

Kempenhaeghe is een zorginstelling die langdurige zorg, ziekenhuiszorg en onderwijs combineert. Er werd al jaren gewerkt aan duurzaamheid, maar de aanpak was versnipperd. In 2024 kwamen al die losse stappen samen. De organisatie ondertekende de Green Deal Duurzame Zorg 3.0 en ging de aanpak structureren via de Milieuthermometer Zorg.

Eind 2024 vond de beoordeling plaats voor de twee grote locaties. Het doel was een bronzen certificaat. Het resultaat was zilver. In 2025 werden ook de overige locaties beoordeeld op basis van nieuwe eisen en ook zij behaalden het zilveren certificaat.

Duurzaamheid is nu verankerd in de organisatie. Thema-eigenaren sturen op concrete acties. De CO_2-uitstoot per medewerker daalde van 6,31 ton in 2018 naar 3,73 ton in 2025. Het aandeel gescheiden afval steeg van 22,7% in 2018 naar 37,9%.

*Van **6,31 ton** (2018) CO_2-uitstoot per medewerker naar **3,73 ton** (2025).*

Hartekamp Groep

Cliënten nemen de regie tijdens duurzaam evenement

Bij de Hartekamp Groep, een zorginstelling in de gehandicaptenzorg, kwam het idee voor een duurzaamheidsevenement van de cliënten zelf. Zo bijzonder, dat het de Innovatieprijs van de organisatie won. Maar het mooiste aan het plan? Deelnemen kon alleen samen, cliënten én medewerkers.

Op 2 oktober 2025 vond het evenement ‘Vergroot je wereld Groen!’ plaats. Cliënten kozen acht duurzaamheidsthema’s en namen de volledige regie in handen. Er was een modeshow met tweedehands kleding, een groene bioscoop met filmpjes van eigen duurzaamheidshelden, een reparatiecafé en een plantaardige lunch. Tientallen producten vonden een nieuw thuis via de kraam met hergebruikte spullen.

Cliënten voelden zich meer betrokken, zichtbaar zelfverzekerder en trots door hun actieve rol. Het evenement liet zien hoe gelijkwaardigheid en duurzaamheid hand in hand kunnen gaan.

> *Bewoners voelden zich meer betrokken, zichtbaar zelfverzekerder en trots door hun **actieve rol**.*

Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (KNOV)

Duurzame tools voor verloskundigen

Verloskundigen maken dagelijks keuzes over materialen en werkwijzen. Doordat zij zorg dicht bij huis leveren en weinig materialen gebruiken, hebben zij al een relatief lage milieu-impact. Tegelijkertijd is er ruimte voor verbetering. De KNOV wilde hun leden hierbij helpen.

Daarom ontwikkelde de beroepsvereniging in 2024 een praktische checklist voor een duurzamere praktijkvoering. In 2025 volgde een interactief hulpmiddel: de Groene Verlostas. Een hulpmiddel dat verloskundigen inspireert duurzamere keuzes te maken bij het inrichten van de verlostas.

Beide hulpmiddelen zijn goed ontvangen door de leden. De interactieve vorm spreekt ook jongere zorgverleners aan. Want als verduurzamen makkelijk en overzichtelijk is, is de drempel om te beginnen een stuk lager.

De groene verlostas helpt verloskundigen stap voor stap bij het maken van ***duurzamere keuzes****.*

*Van brons in 2019 naar **goud in 2025**, mede dankzij de Green Teams.*

IJsselland Ziekenhuis

De Milieuthermometer geeft structuur en houvast, het zijn de mensen die het verschil maken

Al in 2018 besloot het IJsselland Ziekenhuis om duurzaamheid niet langer los aan te pakken, maar een vaste plek te geven in het beleid. De Milieuthermometer Zorg werd gekozen als houvast: een hulpmiddel dat inzicht geeft en richting biedt.

De certificaten volgden elkaar op. Brons in 2019, dankzij maatregelen als energie- en waterbesparing, en afvalscheiding. In 2022 volgde zilver, waarbij ook zorgafdelingen, inkoop en het bestuur betrokken raakten. In 2025 speelden de Green Teams een sleutelrol bij het behalen van goud. Dat zijn groepjes medewerkers die duurzaamheid vertalen naar de dagelijkse praktijk. Het ziekenhuis telt er inmiddels meer dan tien en heeft als doel dat er op elke afdeling een actief is.

Goud is voor het IJsselland Ziekenhuis geen eindpunt, maar een nieuw vertrekpunt. De komende jaren ligt de focus op hergebruik, duurzame gebouwen en meer bewustwording bij medewerkers en patiënten.

Thema 3

Green Deal

CO_2-Reductie

De zorg neemt de klimaatdoelen serieus. Van groene stroom en elektrisch vervoer tot energiezuinige gebouwen: overal worden concrete stappen gezet. Het doel voor 2030 is ten minste 55% minder CO_2 dan in 1990. De verhalen in dit thema laten zien dat er hard aan wordt gewerkt om die ambitie waar te maken.

Green Deal

Stichting Omring

Groene Nederlandse stroom: groot resultaat voor bijna niets

Stichting Omring, een ouderenzorgorganisatie in Noord-Holland Noord, heeft als doel om 55% minder CO_2 uit te stoten in 2030. Een grote stap daarin zette de organisatie al door het energiecontract aan te passen: van Europese windenergie naar 100% groene stroom uit Nederland.

Het klinkt als veel werk, maar de overstap pakte verrassend eenvoudig uit. De extra kosten zijn maar € 30 per jaar. In ruil daarvoor stoot Stichting Omring 2.900 ton CO_2 minder uit per jaar. Dat is een daling van 53% in de directe uitstoot. Bovendien draagt de keuze voor lokale stroom bij aan meer groene stroom in Nederland. Stichting Omring raadt andere zorgorganisaties aan: kijk na wat er voor jouw organisatie mogelijk is. De kans is groot dat de stap makkelijker is dan verwacht.

2.900 ton CO_2 minder per jaar

voor maar € 30 extra per jaar

Green Deal

Chiesi

Duurzaamheid als onderdeel van alles wat de organisatie doet

> ***Alle managers** hebben duurzaamheidsdoelen in hun werk, en hun beoordeling is daar deels op gebaseerd.*

Chiesi Pharmaceuticals is een Italiaans geneesmiddelenbedrijf dat zich heeft gecommitteerd om in 2035 geen CO_2 meer uit te stoten. Om dat te bereiken is duurzaamheid geïntegreerd in alles wat de organisatie doet.

Wereldwijd zijn in 2023 de strategie- en duurzaamheidsafdelingen samengevoegd. Alle managers hebben duurzaamheidsdoelen in hun werk, en hun beoordeling is daar deels op gebaseerd. Een groep externe deskundigen beoordeelt elk kwartaal de voortgang en geeft advies aan de raad van bestuur.

In Nederland zijn er meerdere projecten actief: van het verduurzamen van de keten van leveranciers tot een programma om inhalatoren te recyclen, samen met studenten van verschillende universiteiten en partners uit de sector. Chiesi heeft een B Corp-certificering. Dat is een keurmerk voor bedrijven die aantoonbaar goed omgaan met mensen, de maatschappij en het milieu. Het bedrijf stelt jaarlijks concrete actieplannen op en werkt gericht aan blijvende verbetering. Zo is de score van de certificering tussen 2022 en 2025 met 12.5% gestegen.

Autismepunt

Meer op de fiets, minder in de auto

Autismepunt is een zorginstelling die zorg op maat aanbiedt aan mensen met autisme in de regio Eindhoven en regio Den Bosch. Zij wilde twee dingen tegelijk bereiken: een schoner milieu en gezondere medewerkers. De oplossing was eenvoudig: meer op de fiets.

In overleg met de ondernemingsraad schafte de organisatie zes fietsen aan, waarvan de helft elektrisch. Afspraken met bewoners werden slimmer gepland, zodat medewerkers één of twee dagen per week op de fiets kunnen rijden. Van medewerkers die zelf een elektrische fiets hebben, betaalt de organisatie het jaarlijkse onderhoud.

Het resultaat: blije medewerkers die sneller door de stad komen, minder reiskosten, minder parkeerkosten en minder CO_2-uitstoot. En doordat medewerkers efficiënter reizen, kunnen ze meer mensen helpen op een dag.

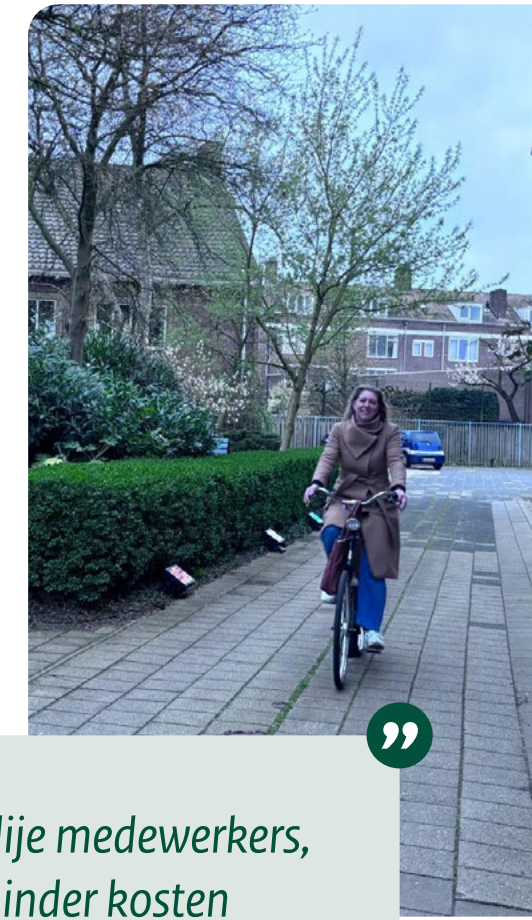

Blije medewerkers, minder kosten en ***minder CO_2-uitstoot.***

Nederlandse Zorgautoriteit

Van het gas af, groene stroom en geen auto's meer op benzine en diesel

De Nederlandse Zorgautoriteit begon in 2019 met het verkleinen van de eigen CO_2-uitstoot. Niet omdat het moest, maar omdat de organisatie een bijdrage wilde leveren aan een beter milieu.

De aanpak was concreet: het gebouw ging van het gas af, de stroom is 100% groen en van Nederlandse herkomst, en er rijdt geen enkel eigen voertuig meer op benzine en diesel. Nu richt de organisatie zich op het verlagen van de resterende uitstoot met 4% per jaar.

Het resultaat is indrukwekkend: de CO_2-uitstoot door gasverbruik, ingekochte stroom, woon-werkverkeer en dienstreizen daalde sinds 2019 met 80%. De organisatie ontving een certificaat van de CO_2-Prestatieladder.

CO_2 uitstoot Nederlandse Zorgautoriteit

in ton CO_2

Bron: Milieubarometer Nederlandse Zorgautoriteit - 12 mei 2026

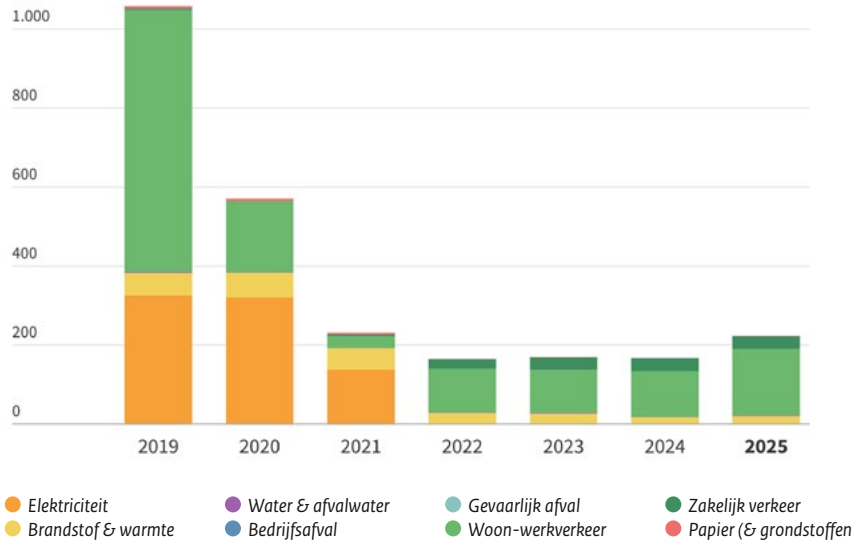

De CO_2-uitstoot door gasverbruik, ingekochte stroom en woon-werkverkeer en de dienstreizen daalde sinds 2019 ***met 80%.***

80x

lagere CO_2-uitstoot dan bij een auto

Green Deal

Diagnovum

Met de elektrische bakfiets in plaats van de auto

Diagnovum voert onder andere bloedonderzoek uit bij mensen thuis. Het centrum zet dagelijks zo'n duizend thuisprikken. Alleen is parkeren in drukke stadscentra lastig en maakt eenrichtingsverkeer sommige routes langer dan nodig. Een elektrische bakfiets bleek een praktische oplossing.

De bakfiets is wendbaarder dan een auto en rijdt sneller door de stad. Dat levert tijdwinst op voor de medewerkers die bloedafnames doen in dichtbevolkte gebieden. Bovendien is de CO_2-uitstoot per kilometer 80 keer lager dan bij een auto. En de medewerkers bewegen meer en krijgen frisse lucht.

In het eerste jaar reed de bakfiets 1.134 kilometer. Dat leverde een CO_2-besparing op van bijna 91 kilo.

Woonzorgcentrum Vredenoord

Stap voor stap naar een duurzamer gebouw

Vredenoord zag de vervanging van verouderde apparatuur als kans om het gebouw flink te verduurzamen. De organisatie begon met led-verlichting, geïsoleerde leidingen, een systeem dat het energieverbruik van het gebouw regelt, isolatie van het dak, 320 zonnepanelen en een warmtepomp.

Het stroomverbruik daalde hierdoor van 449.575 kilowattuur in 2024 naar 213.244 kilowattuur in 2025. Het gasverbruik zakte van 122.584 kubieke meter in 2023 naar 48.540 kubieke meter in 2025. De CO_2-uitstoot daalde met ruim 50% ten opzichte van 2023.

Het advies van Vredenoord: begin gewoon, zorg voor steun van het bestuur én de werkvloer, laat je begeleiden door een onafhankelijk adviesbureau als in huis de kennis ontbreekt en vergeet de DUMAVA-subsidie niet, de subsidie voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed.

-50%

CO_2-uitstoot ten opzichte van 2023

Fresenius Kabi B.V.

Geen koeling meer nodig

Fresenius Kabi is een farmaceutisch bedrijf dat geneesmiddelen ontwikkelt en produceert. Het bedrijf paste de samenstelling van een geneesmiddel dat al jaren op de markt is aan, waardoor het niet langer gekoeld hoeft te worden. Het kan nu op kamer-temperatuur worden bewaard en vervoerd.

Dat klinkt als een kleine verandering, maar de gevolgen voor het milieu zijn merkbaar. In Europa levert dit gemiddeld 17% minder CO_2-uitstoot op per verpakking. In Zuid-Afrika loopt dat op tot 70%, omdat het middel daar nu per schip kan worden vervoerd in plaats van per vliegtuig. De berekeningen zijn uitgevoerd volgens internationale standaarden en extern gecontroleerd.

Voor ziekenhuizen betekent het ook praktisch voordeel: er komt koelkastruimte vrij voor medicijnen die wel koeling nodig hebben. Een aanpassing in de fabriek, met effect in de hele keten.

*Een aanpassing in de fabriek, met effect in de **hele** keten.*

*Een wegwerpluier stoot **140** gram CO_2 uit per verschoning, een wasbare luier slechts **34** gram.*

Noordwest Ziekenhuisgroep

Luiers wassen in plaats van wegwerpen

In Nederland bestaat 10% van het nationale afval uit luiers en incontinentiemateriaal. De Noordwest Ziekenhuisgroep wilde daar iets aan doen. Samen met Billie Wonder werd onderzocht of een wasbare luier voor thuis doorontwikkeld kon worden tot een variant die industrieel gewassen kan worden, zonder in te leveren op comfort.

De kraamafdeling in Den Helder is inmiddels volledig overgestapt op de wasbare luier. Het resultaat is duidelijk: een wegwerpluier stoot 140 gram CO_2 uit per verschoning, een wasbare luier slechts 34 gram.

Financieel levert de overstap het ziekenhuis nog geen besparing op, omdat de schaal nog klein is. Noordwest Ziekenhuisgroep, Billie Wonder en wasserij Rentex investeren daarom samen in uitbreiding. Andere ziekenhuizen die mee willen doen, kunnen contact opnemen met Noordwest Ziekenhuisgroep. Want samen opschalen leidt tot een beter product, lagere kosten en minder afval.

Frisius MC

Grote gebouwen, grote stappen

Frisius MC, een ziekenhuis met twee vestigingen in Friesland, werkt aan de CO_2-doelstellingen uit de Green Deal Duurzame Zorg. Een groot deel van de gebouwen wordt daarvoor aangepakt.

Op de locatie in Leeuwarden wordt een bouwdeel van ruim 26.000 vierkante meter verduurzaamd. Er is onder meer energiezuinige verlichting aangebracht, honderden meters warmwaterleiding zijn verwijderd en er zijn warmtepompen geplaatst. De verwachte besparing is 375.000 kuub aardgas per jaar.

In Heerenveen wordt de hele locatie onder handen genomen met dezelfde aanpassingen. Daar zijn ook nog zonne-carports geplaatst, die een deel van het extra stroomverbruik opvangen. De verwachte besparing is 275.000 kuub aardgas per jaar.

Frisius MC raadt andere organisaties aan om grote verduurzamingsprojecten goed in te passen in het lange termijn huisvestingsplan. Door het project als geheel aan te pakken, is het mogelijk om optimaal gebruik te maken van de DUMAVA-subsidie, een subsidie voor het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed.

Besparing van ***190.000 m³*** *aardgas per jaar in Leeuwarden en* ***375.000 m³*** *in Heerenveen.*

Gefinancierd door de Europese Unie
NextGenerationEU

Gardeslen Orthopaedie B.V.

Verduurzamen op alle fronten

Bij Gardeslen Orthopaedie, een leverancier van orthopedische hulpmiddelen in Zeeland, zagen ze dat de markt veranderde. Naast kwaliteit en kosten werd ook het milieu steeds belangrijker. De organisatie besloot dat als een kans te zien: als je toch aan het verbeteren bent, doe het dan meteen goed.

> *Als je toch aan het verbeteren bent, doe het dan meteen **goed**.*

Green Deal

Gardeslen ging aan de slag. De verwarming werd elektrisch, de verlichting energiezuiniger en voortaan gaat die alleen nog aan op beweging. Alle auto's werden vervangen door hybride en elektrische auto's. Bestellingen worden geclusterd om minder ritten te maken en verpakkingsmateriaal en producten worden zo veel mogelijk hergebruikt.

Het resultaat is minder CO_2-uitstoot, minder afval en lagere kosten. Exacte cijfers zijn er niet, omdat meerdere veranderingen tegelijk in gang zijn gezet. Wel is het zichtbaar geworden dat het bedrijf hierdoor een gezonde financiële bedrijfsvoering heeft.

Thema 4

Circulair

Minder weggooien, meer hergebruiken. Dat is de kern van circulaire zorg. Er wordt slimmer gekeken naar materialen, hulpmiddelen en verpakkingen. Wat is er echt nodig? Wat kan een tweede leven krijgen? Soms kunnen verrassend kleine aanpassingen een groot effect hebben op de afvalberg.

Elver

Van etensresten tot compost voor de eigen tuin

Bij Elver, een zorginstelling in de gehandicaptenzorg in de Achterhoek, bedacht de de werkgroep duurzaamheid een manier om etensresten te verminderen. Het idee: een composteermachine aanschaffen en de resten verwerken tot compost voor de eigen tuinen.

Bewoners regelen het zelf. Groene containers worden gevuld en de inhoud wordt door hen in de machine gedaan, als onderdeel van de dagbesteding. De compost die uit de machine komt, wordt gebruikt in de eigen tuinen, waaronder de moestuin. Zo wordt er nauwelijks overgebleven eten meer weggegooid.

De aanpak vraagt wel om aandacht: bewustwording over wat in de groene container mag en waarom, is een aandachtspunt.

*Bewoners regelen het **zelf**, als on derdeel van hun dagbesteding.*

Radboudumc

Infuuslijnen langer gebruiken, infuuszakken langer aanhangen

In het Radboudumc werden infuuslijnen en infuuszakken elke 96 uur vervangen. Dat kostte tijd van zorgmedewerkers en leverde veel afval op. Een team van medewerkers uit verschillende vakgebieden onderzocht of die lijnen langer gebruikt konden worden.

Het onderzoek wees uit dat de lijnen veilig zeven dagen gebruikt kunnen worden in plaats van vier. Hetzelfde geldt voor aangeprikte infuuszakken. Die mogen nu ook zeven dagen aanhangen. Daardoor zijn minder handelingen en minder materialen nodig. Mede door dit initiatief is de leverancier gestart met onderzoek naar een nog langere gebruiksduur.

Concrete cijfers over de besparing worden een jaar na de invoering gemeten.

Van 4 naar 7

dagen veilig infuusgebruik

Jeroen Bosch Ziekenhuis

15.000 producten bekeken: wat kan hergebruikt worden?

Het Jeroen Bosch Ziekenhuis wilde weten welke medische producten wegwerp zijn en welke herbruikbaar. Dat inzicht was nodig om gericht stappen te kunnen zetten naar minder afval.

Met hulp van geneeskundestudenten die tijdelijk voor het ziekenhuis werkten, werden alle 15.000 producten in kaart gebracht. Per product werd geregistreerd of het wegwerp of herbruikbaar is. Daarna deden medewerkers van het ziekenhuis een kwaliteitscontrole op de resultaten.

Uit de analyse bleek dat 22% van de medische hulpmiddelen herbruikbaar is. Die informatie deelt het ziekenhuis met het Zorg Inkoop Netwerk Nederland, zodat andere ziekenhuizen er ook van kunnen leren. In 2024 produceerde het ziekenhuis al 25% minder afval dan in 2018.

22%

medische producten herbruikbaar

27%

minder afval in 2025 t.o.v. 2018

Hoorexpert B.V.

Slim samenwerken met leveranciers

Hoorexpert is een leverancier van hoorhulpmiddelen en aanverwante producten. Monteurs haalden producten uit de verpakking van leveranciers en vervoerden ze in stevige bakken naar de klant. Dit was extra werk voor de monteurs en de verpakkingen werden weggegooid. Dat kon anders.

Hoorexpert vroeg de grootste leveranciers om producten zo veel mogelijk onverpakt te leveren. Waar dat niet kon, werd gevraagd om papier of karton in plaats van plastic. Om beschadiging onderweg te voorkomen, werden samen met een leverancier zachte vullingen op maat gemaakt die precies passen in de transportbakken.

Het resultaat is minder verpakkingsafval en tijdwinst voor medewerkers. Exacte cijfers zijn er nog niet, maar de afname van verpakkingsmateriaal is duidelijk zichtbaar.

> ***Minder verpakkingsafval*** *en tijdwinst voor medewerkers.*

Ons Bedrijf Barneveld

Karton dat een tweede ronde maakt

In de sociale werkplaats van Ons Bedrijf Barneveld, een zorginstelling in de gehandicaptenzorg, worden veel producten ingepakt en omgepakt. Dat leverde een grote stroom gebruikt karton op. Weggooien voelde zonde.

De organisatie kocht een machine die het karton omvormt tot een soort golfkarton. Dat wordt vervolgens gebruikt om kwetsbare producten in te verpakken. Zo blijft het karton langer in gebruik voordat het wordt verwerkt tot nieuw papier.

Dit levert jaarlijks een besparing op van zeker 1.000 dozen aan nieuw verpakkings-materiaal.

*Jaarlijks minstens **1.000** dozen minder aan nieuw verpakkingsmateriaal.*

Diagnostiek voor U

Hoe een idee van de werkvloer leidde tot 300 kilo minder CO_2-uitstoot

Diagnostiek voor U is een diagnostisch centrum dat bloedonderzoek en andere laboratoriumtests uitvoert. Een medewerker van de bloedafnamedienst wees het Green Team erop: piepschuim is voor 100% te recyclen. Wat kunnen we met onze trays? Vanuit het Green Team werd het idee opgepakt.

Er werd in kaart gebracht hoeveel piepschuim er op welke locaties vrijkwam. Vervolgens werd een eenvoudige aanpak uitgewerkt om al het piepschuim centraal te verzamelen op het hoofdkantoor. De afdeling facilitair en de afdeling logistiek werkten mee. Via brancheorganisatie Stybenex kwam Diagnostiek voor U in contact met een recyclebedrijf waar het piepschuim gratis kan worden afgegeven.

Het recyclen van piepschuim scheelt Diagnostiek voor U ruim 300 kilo CO_2-uitstoot per jaar. Het levert ook 4.000 kg minder restafval op en minder transport voor het afvalbedrijf. Van Stybenex ontving-en zij de Circulaire EPS Award als koploper in de zorg op dit gebied.

*Piepschuim is voor **100%** te recyclen. Waarom sturen we de trays van de bloedbuizen dan niet terug naar de leverancier?*

Green Deal

Medux B.V.

Gezamenlijk de milieu-impact van producten meten en vergelijken

Medux is een leverancier van medische hulpmiddelen. De grootste CO_2-uitstoot zit niet in de eigen organisatie, maar in de inkoop van die hulpmiddelen. Om daar echt iets aan te veranderen, is samenwerking in de keten nodig. Medux nam het initiatief.

Samen met grote internationale leveranciers organiseerde Medux bijeenkomsten in Nederland, Duitsland en Denemarken. Het doel: één gezamenlijke manier om de milieu-impact van producten te meten en te vergelijken. Daarvoor zijn zogenoemde Product Category Rules ontwikkeld: gestandaardiseerde rekenregels die bepalen hoe de milieu-impact van een product wordt berekend. Inmiddels werken vijftien partijen samen aan deze regels.

Het resultaat is al zichtbaar. Vier producten in het assortiment worden na gebruik door de fabrikant gerefurbished en opnieuw in de markt gezet als circulair product, met dezelfde kwaliteit, garantie en levensduur als nieuw. De CO_2-uitstoot bij de productie van deze producten is tot 50% lager.

Tot 50% minder

CO_2-uitstoot bij refurbished producten

Wandelbos Apotheek

Duurzaamheid als vanzelfsprekendheid

Bij de Wandelbos Apotheek is duurzaamheid geen nieuw thema. Al in 1990 begon de apotheek met het scheiden van afval. In 2003 kwamen de eerste zonnepanelen. Daarna volgden led-verlichting, betere zonnepanelen in 2022 en een hybride warmtepomp in 2024. Vorig jaar is daar nog een batterij bijgekomen.

Stap voor stap is de apotheek steeds zuiniger geworden met grondstoffen. Verpakkingsmateriaal werd teruggedrongen en de werkwijze werd zo veel mogelijk papierloos.

De apotheek houdt de financiële besparingen niet bij. Die zijn er zeker, maar het echte doel was altijd een betere wereld. Dat uitgangspunt heeft de Wandelbos Apotheek al meer dan dertig jaar niet losgelaten.

Green Deal

> *Al sinds **1990** werkt de Wandelbos Apotheek aan een betere wereld.*

Medicura B.V.

Eigen afval als grondstof voor nieuwe producten

Medicura is een leverancier van zorghulpmiddelen. Het bedrijf produceerde veel afval van plastic en zocht naar een goede manier om daar mee om te gaan. Via een samenwerking met Keyport en een recyclingbedrijf bleek dat dit afval gebruikt kon worden als grondstof voor nieuwe producten. Bedverhogers, kleine hulpmiddelen die onder de poten van een bed worden geplaatst, waren een logische keuze.

Het afval wordt nu ingezameld, gescheiden en omgezet tot nieuwe grondstof. Die grondstof wordt gebruikt om nieuwe bedverhogers te maken. Na gebruik kunnen die opnieuw worden verwerkt tot grondstof.

Inmiddels zijn 35.000 bedverhogers gemaakt en ingezet. Zo blijft het materiaal steeds opnieuw in gebruik. Bovendien worden de bedverhogers lokaal gemaakt in Midden-Limburg, wat goed is voor de regio en zorgt voor minder transport.

35.000

bedverhogers gemaakt van eigen afval, lokaal geproduceerd in Midden-Limburg.

Lopital Nederland

Slimmer stapelen, minder ritten

Lopital Nederland, een leverancier van zorghulp-middelen, merkte dat de verpakkingen van producten niet goed afgestemd waren op transport. Pallets werden niet volledig benut, waardoor er meer ritten nodig waren. Dat leidde tot extra CO_2-uitstoot.

De organisatie paste de verpakkingen en de manier van stapelen aan. De afdelingen productontwikkeling en logistiek werkten nauw samen om producten zo te ontwerpen dat pallets beter en stabieler gestapeld kunnen worden. Nu passen er meer in een vrachtwagen.

Het resultaat is minder ritten voor dezelfde hoeveelheid producten. Exacte cijfers worden nog bijgehouden, maar de afname is al duidelijk zichtbaar.

*Pallets werden niet volledig benut. Nu passen er **meer** in een vrachtwagen.*

Vereniging Innovatieve Geneesmiddelen (VIG)

Digitale bijsluiter: minder papier, veiliger informatie

In de ziekenhuiszorg reizen papieren bijsluiters mee met elk geneesmiddel. Maar in de praktijk blijven ze vaak ongebruikt. De Vereniging Innovatieve Geneesmiddelen, de branchevereniging voor farmaceutische bedrijven, vroeg zich af of het anders kon.

Samen met het ministerie van VWS, het CBG, de IGJ, de NVZA en geneesmiddelenfabrikanten startte de vereniging een pilot. Voor een aantal geneesmiddelen werd de papieren bijsluiter tijdelijk vervangen door digitale productinformatie. Patiëntveiligheid en betrouwbaarheid stonden daarbij centraal.

De pilot loopt nog tot eind 2026, maar de eerste resultaten zijn positief. Zorgverleners en patiëntenorganisaties geven aan dat de digitale informatie makkelijk en snel te vinden is. Inmiddels zijn 81 geneesmiddelen opgenomen in de pilot. Elk verstrekt doosje betekent minder papier, minder afval en minder stappen in de logistiek.

33,5 kg
potentieel papier bespaard

5.900
verpakkingen verstrekt zonder blijsluiter

10.000
verpakkingen verstrekt met blanco bijsluiter

35.500
potentieel te verstrekken per jaar

ZorgSaam

Van celstofmatje naar katoenen doek

Bij het Cardiologisch Interventie Centrum van ZorgSaam, een zorginstelling die ziekenhuiszorg, ambulancezorg, thuiszorg en ouderenzorg biedt in Zeeuws-Vlaanderen, lag bij elke patiënt standaard een celstofmatje op de armsteun. Praktisch, maar slecht voor het milieu: de matjes zijn moeilijk afbreekbaar.

Een medewerker zag hoe een andere organisatie hiermee aan de slag ging en nam het initiatief. Het team keek naar het eigen gebruik en ontdekte dat er ook al katoenen doeken in het pakket met steriele materialen zaten die bij iedere ingreep werden gebruikt. Die doeken werden regelmatig ongebruikt weggegooid. Voortaan worden ze als onderlaag voor de arm gebruikt. Om het comfortabel te houden voor de patiënt worden er gel-kussens onder gelegd.

Het resultaat is opvallend: van gemiddeld 160 celstofmatjes per maand naar hooguit 2. Dat is bijna niets meer.

Van 160 naar 2

celstofmatjes per maand

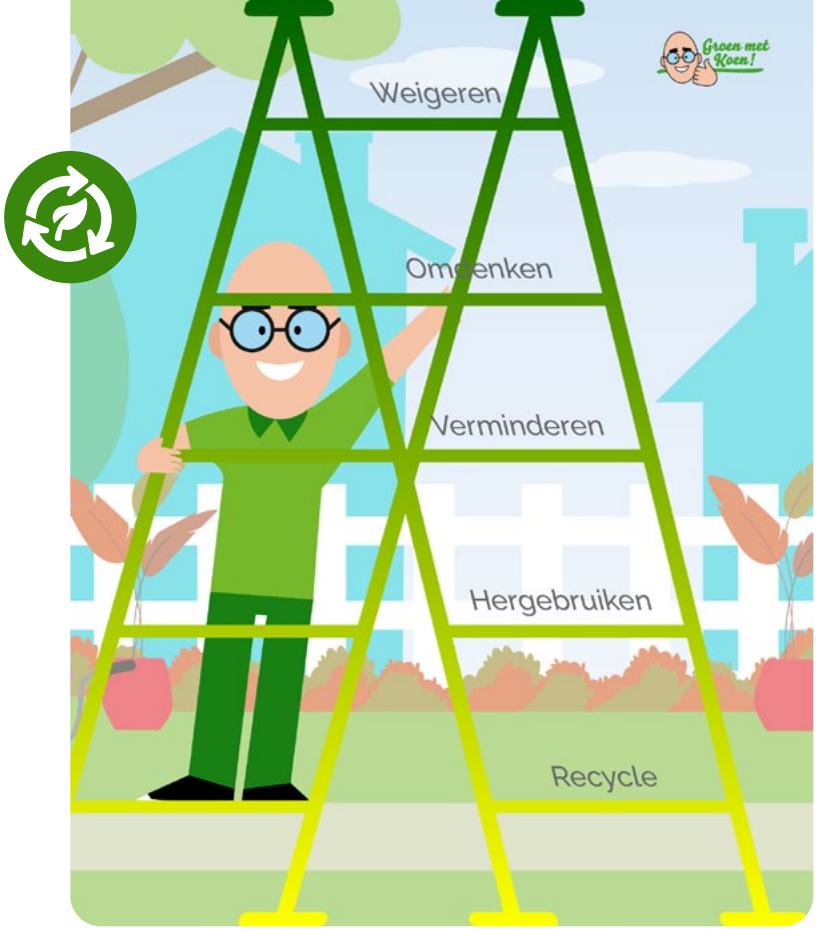

Green Deal

Carintreggeland

Van plastic medicatiebekers naar een herbruikbare variant

In het magazijn van Carintreggeland, een ouderenzorgorganisatie in Twente, werden voortdurend plastic medicatiebekers ingepakt. Navraag bij de teams leerde dat de wijkverpleging ze helemaal niet gebruikte. Alleen binnen de instelling waren ze in gebruik. Dat was het startpunt voor een gesprek: is dit eigenlijk wel nodig?

Samen met de teams werd onderzocht hoe het anders kon. De conclusie was dat het gebruik van plastic medicatiebekers vooral een gewoonte was, overgenomen uit de ziekenhuiswereld. De organisatie keek met behulp van de duurzaamheidsladder welke alternatieven er waren en in welke situaties een (herbruikbare) medicatiebeker wél nodig is. Dat zorgde voor een besparing van bijna 600.000 plastic medicatie-bekers per jaar.

*De wijkverpleging gebruikte ze helemaal niet. Dat bleek het startpunt voor een besparing van bijna **600.000** bekers per jaar.*

Green Pulse

Afgeschreven apparatuur een tweede leven geven

Ziekenhuizen vervangen regelmatig medische apparatuur waarvoor de kosten al afgeschreven zijn, maar die nog prima werkt Een groot deel verdween via inruil of opkopers, zonder dat duidelijk was wat er mee gebeurde. Green Pulse wil dat veranderen.

Het bedrijf helpt ziekenhuizen bij het afstoten van apparatuur door het hele proces te regelen: van het in kaart brengen en technisch controleren tot het vinden van een nieuwe eigenaar via een internationaal netwerk. Het ziekenhuis ontvangt een eerlijke financiële vergoeding en een overzicht van de impact.

Sinds de start in 2024 werkt Green Pulse met meer dan 25 Nederlandse ziekenhuizen. In de eerste helft van 2025 werd 25.500 kilo aan grondstoffen behouden die anders vernietigd zouden zijn. Ook werd 256.000 kilo CO_2-uitstoot voorkomen. Dat is vergelijkbaar met 1,4 miljoen kilometer rijden in een gewone auto.

*Het ziekenhuis ontvangt een eerlijke financiële **vergoeding** en **impactoverzicht** van afgestoten medische apparatuur.*

Carinova

Van kleding naar lunchverpakking

Toen Carinova nieuwe uniformjasjes introduceerde voor medewerkers in de woonzorglocaties, stond het Green Team voor een vraag: wat te doen met alle oude jasjes? Weggooien was geen optie.

In samenwerking met Atelier Revive kregen de oude jasjes een tweede leven als herbruikbare verpakking voor de lunch. Kleding die door zorgmedewerkers was gedragen, werd omgevormd tot iets praktisch en persoonlijks.

De verpakkingen werden uitgedeeld op de Dag van de Zorg. Een tastbaar cadeautje dat liet zien: we zorgen niet alleen voor cliënten, maar ook voor onze mensen en onze omgeving. Minder afval van kleding, meer bewustwording, en elke lunchpauze een kleine herinnering aan een keuze voor hergebruik.

*We zorgen niet alleen voor cliënten, maar ook voor onze **mensen** en onze **omgeving**.*

Albert Schweitzer Ziekenhuis

Minder verspilling, meer besparing

Op de hartcatheterisatieafdeling van het Albert Schweitzer Ziekenhuis viel het team iets op: kleine verpakkingen contrastvloeistof bevatten meer dan je bij een behandeling nodig had. Wat overbleef ging de prullenbak in.

In 2024 besloot de afdeling, in samenwerking met de leverancier, over te stappen op grotere verpakkingen van 500 ml, uitgerust met een handig afsluitsysteem. Daardoor kon de vloeistof voortaan precies naar behoefte worden getapt. Een eenvoudige aanpassing met opvallend resultaat: het verbruik van contrastvloeistof daalde bijna met de helft.

Per jaar bespaart het ziekenhuis nu zo'n 380 kilo plastic verpakkingsmateriaal. En omdat er minder wordt ingekocht, levert de maatregel ook financieel voordeel op: ruim € 92.000 per jaar.

€ 92.000

bespaard op jaarbasis

380 kg

minder plastic afval

Stichting CareCycle

Ongebruikte hulpmiddelen een tweede leven geven

Jaarlijks wordt er voor miljarden aan ongebruikte medische hulpmiddelen verbrand. Stichting CareCycle wil dat veranderen. Met subsidie van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland richtte de stichting een inzamelcentrum op in Bavel.

Thuiszorgteams, zorginstellingen en mensen thuis leveren ongebruikte hulpmiddelen in. Alle ontvangen artikelen worden geregistreerd, beoordeeld en waar mogelijk opnieuw uitgegeven of gedoneerd. Zo gingen er al hulpmiddelen naar Oekraïne, Cuba en Suriname, en naar lokale initiatieven. Via een website zijn hulpmiddelen te bestellen voor een kleine bijdrage in de verwerkingskosten.

In 2025 ontving het inzamelcentrum 12.000 hulpmiddelen met een gezamenlijke waarde van ruim € 237.000. Een proef met inzamelen in de gemeente Rijen leverde in negen maanden 1.505 hulpmiddelen op met een waarde van ruim € 30.000. In totaal werd 2.590 kilo aan materialen opnieuw ingezet. Zo werd 4.662 kilo CO_2-uitstoot voorkomen. Met de verzamelde data wordt verder gewerkt om verspilling blijvend tegen te gaan.

> *In 2025 ontving het inzamelcentrum **12.000** hulpmiddelen met een gezamenlijke waarde van ruim **€ 237.000**.*

Thema 5

Green Deal

Medicijnen

Medicijnen redden levens, maar laten ook sporen na in het milieu. Via afvalwater komen medicijnresten in het oppervlaktewater terecht. Minder voorschrijven waar het kan, slimmer omgaan met voorraden en aandacht voor milieubelastende middelen: de zorg pakt dit aan. Apotheken, huisartsen en zorginstellingen laten zien hoe zij het verschil maken.

Vitalis

Inzicht als eerste stap tegen medicijnverspilling

Bij Vitalis, een ouderenzorgorganisatie, kwamen er regelmatig ongebruikte medicijnen terug in de retourbox van de apotheek. Die moesten worden vernietigd. Dat was voor de organisatie reden om te kijken wat eraan te doen was.

Medewerkers op verschillende afdelingen hielden drie maanden bij welke medicijnen werden weggegooid en waarom. Die gegevens werden vervolgens in kaart gebracht en vertaald naar concrete acties: afspraken over bestel-, stop- en levermomenten, doorgebruik van medicijnen die iemand al thuis had en het terugplaatsen van medicatie in de voorraad op de afdeling.

> *Medewerkers op verschillende afdelingen hielden drie maanden bij welke medicijnen werden weggegooid **en waarom**.*

Vitalis doet ook mee aan een project van het Radboudumc, gericht op minder voorschrijven en een slimmere inrichting van de voorraad op de afdeling. Het doel is 30% minder medicijnverspilling. De eerste meting is gedaan; de resultaten worden eind 2026 verwacht.

Innoforte

Hoe een bericht op social media leidde tot minder medicijnverspilling

Op de locaties van Innoforte, een ouderenzorgorganisatie, werd medicatie weggegooid zonder dat iemand precies wist hoeveel. Een bericht op sociale media over het initiatief VerspildePillen was de aanleiding om dat in kaart te brengen.

Het verpleegkundig team dat alle locaties bezoekt, vroeg op alle locaties om restmedicatie apart te houden van vrijdag tot en met zondag. Die medicijnen werden naar één locatie gebracht, geteld en ingevoerd in het systeem van VerspildePillen. Van het eerste bericht tot de analyse duurde het twee weken.

Het resultaat was een eye-opener voor collega's: in drie dagen werd voor ruim € 700 aan medicatie weggegooid, waaronder 300 losse paracetamoltabletten. De analyse geeft nu concrete aan-knopingspunten om verspilling te verminderen.

> *In drie dagen werd voor ruim **€ 700** aan medicatie weggegooid. Dat was een eye-opener voor collega's.*

De Groene Huisarts

Duurzamer voorschrijven: de Quickscan als startpunt

Medicatie heeft het grootste effect op het milieu in de gezondheidszorg. Huisartsen schrijven tachtig procent van alle medicatie voor, en staan daarmee aan het roer van een enorme kans. De Groene Huisarts wilde hen helpen om concreet aan de slag te gaan met verduurzamen.

Het resultaat is de Quickscan Duurzamer Voorschrijven. Hierin wordt aan de hand van 6 thema's handvatten gegeven hoe je als huisarts de milieubelasting van medicatie kunt verlagen. Een bijbehorende webpagina biedt extra verdieping. Op basis van de Quickscan zijn ook trainingen, overleggen tussen huisartsen en apothekers, en een wachtkamerfilmpje voor patiënten ontwikkeld.

Praktijken en regionale organisaties gebruiken het hulpmiddel nu om te bepalen waar zij mee aan de slag willen. Meetinstrumenten zijn in ontwikkeling, zodat straks ook in cijfers zichtbaar wordt wat duurzamer voorschrijven oplevert.

> ***80%** van alle medicatie wordt voorgeschreven door huisartsen. Daar ligt de grootste kans voor een duurzamere zorg.*

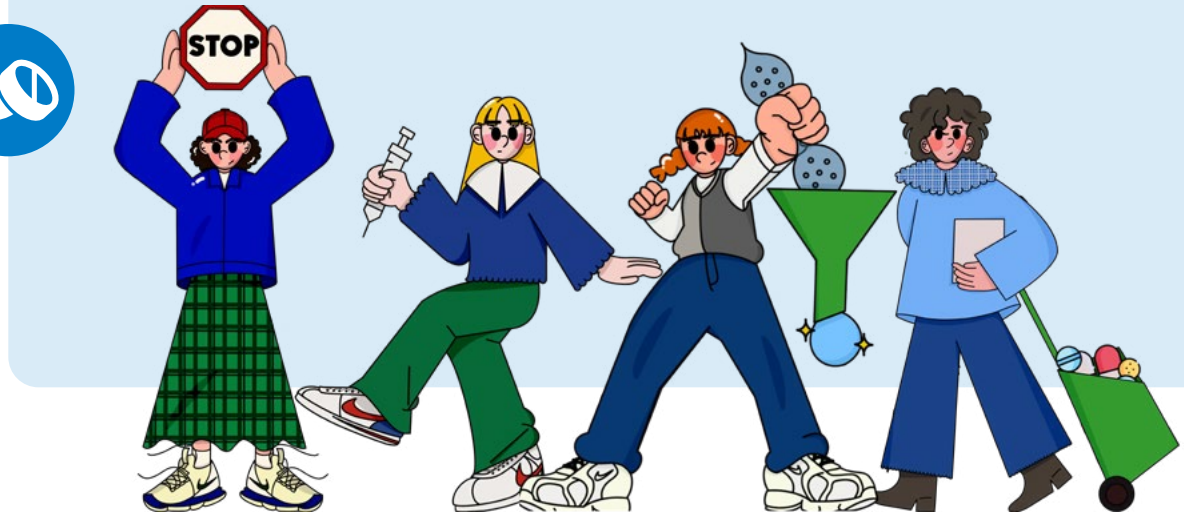

Amsterdam UMC

Verduurzamen van recept tot riool

Na de ondertekening van de Green Deal Duurzame Zorg voelden de apothekers van het Amsterdam UMC de verantwoordelijkheid om actie te ondernemen op het thema medicatie. Niet alleen binnen de muren van de apotheek, maar door de hele keten: van het voorschrijven tot het afvalwater.

Het bestaande Green Team Apotheek groeide uit tot het Green Team Medicatie, ziekenhuisbreed. Tegelijk opende de Raad van Bestuur een nieuw Centrum voor Duurzame Zorg, dat budget beschikbaar stelde voor vier grote projecten. Voor verpleegkundigen werd een overzicht ontwikkeld dat inzicht geeft in medicijnverspilling op de afdeling. Er werd ook een duurzamere manier van het toedienen van medicatie via een infuus ingevoerd, waardoor minder infuuszakken nodig zijn. Verder werd er een campagne gelanceerd om patiënten te stimuleren bij pijn te kiezen voor paracetamol in plaats van andere pijnstillers, vanwege het effect op het milieu. En er is een samenwerking gestart met waterschappen om medicijnresten in afvalwater te verminderen.

> *Het bestaande Green Team Apotheek groeide uit tot het* ***Green Team Medicatie,*** *ziekenhuisbreed.*

Brocacef Ziekenhuisfarmacie

Minder verspilling en meer overzicht op de medicatiekar

-38%

bestellingen van Movicolon door één aanpassing in de werkwijze.

Bij Brocacef Ziekenhuisfarmacie, een apotheek die zorginstellingen van medicijnen voorziet, zagen medewerkers tijdens bezoeken regelmatig grote voorraden Movicolon op de medicatiekarren staan. Dit laxeermiddel werd per patiënt besteld, maar veel ervan werd weggegooid bij ontslag of overlijden. Dat leidde tot frustratie.

De apotheek stelde voor om Movicolon op te nemen in de gedeelde voorraad op de afdeling. Het middel is veilig en heeft weinig bijwerkingen, waardoor dit verantwoord is. Voorschrijven en controleren door de apotheek blijft wel noodzakelijk.

Het voorstel werd goed ontvangen en is inmiddels bij de meeste klanten ingevoerd. Bij een grote ouderen-zorginstelling daalde het aantal bestellingen met 38%. Daarnaast ervaren medewerkers meer overzicht op de medicatiekar, wat bijdraagt aan veilig werken.

www.greendealduurzamezorg.nl

LinkedIn

Green Deal